

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie realizacji III etapu programu wieloletniego pn. "Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy" w 2014 r.

Rada Ochrony Pracy na posiedzeniu 24 marca 2015 r. zapoznała się z wynikami realizacji w 2014 r. programu wieloletniego pn. "Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy" przedstawionymi w Raporcie oraz prezentacji Centralnego Instytutu Ochrony Pracy - Państwowego Instytutu Badawczego jako Koordynatora Programu.

Realizacja programu wieloletniego pn. "Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy" w III etapie jest konsekwencją oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w Polsce oraz wynika ze zobowiązań ujętych w dokumentach międzynarodowych oraz krajowych określających zadania państwa w tej dziedzinie. Podstawą realizacji programu wieloletniego pn. "Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy" - III etap, okres realizacji: lata 2014-2016, jest uchwała Nr 126/2013 Rady Ministrów z 16 lipca 2013 r. w sprawie jego ustanowienia.

Celem głównym Programu jest opracowanie innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych i technicznych, ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich oraz nowych wyrobów, technologii, metod i systemów zarządzania, których wykorzystanie przyczyni się do znaczącego ograniczenia liczby osób zatrudnionych w warunkach narażenia na czynniki niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe oraz ograniczenia związanych z nimi wypadków przy pracy, chorób zawodowych i wynikających z tego strat ekonomicznych i społecznych.

W III etapie Programu nowym wyzwaniem w osiągnięciu celu głównego stało się wydłużenie okresu aktywności zawodowej zgodnie z nowelizacją ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z 11 maja 2012 r.

Stan bezpieczeństwa i higieny pracy w Polsce określają dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazujące, że w 2013 r. w stosunku do 2008 r. liczba wypadków ogółem zmniejszyła się o niemal 16%. W tym okresie zmalała także o 47% liczba wypadków śmiertelnych, a o ponad 40% wypadków ciężkich. Jako podstawowe przyczyny wypadków przy pracy w 2013 r. wymienia się jednak nadal nieprawidłowe zachowania pracownika, niewłaściwą organizację pracy oraz niewłaściwy stan czynnika materialnego. W tym samym okresie liczba nowych przypadków chorób zawodowych zmniejszyła się o niemal 38%. Niepokoi jednak, że choroby te powstają w wyniku wieloletniej ekspozycji na szkodliwe dla zdrowia czynniki fizyczne i chemiczne oraz uciążliwości wynikające z niespełnienia podstawowych wymagań higieny pracy i ergonomii.

Ponadto mimo pozytywnych zmian w obszarze bezpieczeństwa i warunków pracy nadal ponoszone są znaczne straty ludzkie i materialne. Przykładowo, w 2013 r. koszty bezpośrednie Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wyniosły 5,24 mld zł, a łącznie z kosztami pośrednimi liczonymi wg metodologii Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) wyniosły ok. 21 mld zł. Istnieje więc potrzeba podejmowania dalszych działań ograniczających negatywne skutki wynikające z nieodpowiednich warunków pracy przez rozwiązania techniczne i organizacyjne oraz skuteczną edukację i szkolenia, a także kształtowanie w społeczeństwie kultury bezpieczeństwa pracy.

Dla ograniczenia narażenia zawodowego opracowano w 2014 r. m.in. szereg normatywów higienicznych oraz metod pomiaru czynników szkodliwych (w tym rakotwórczych) w środowisku pracy zgodnie z wymaganiami dyrektyw UE. Na podkreślenie zasługuje także zaawansowanie badań nad rozwiązaniami technicznymi i organizacyjnymi ograniczającymi narażenie pracowników. Dotyczy to zarówno zagrożeń tradycyjnych takich, jak: hałas, pyły, czynniki chemiczne, w tym szczególnie rakotwórcze i mutagenne, jak i nowych zagrożeń, np. związanych z nano- i biotechnologiami. Za szczególnie istotne uznać należy także prace nad zmniejszeniem poziomu obciążeń mięśniowo-szkieletowych nasilających się we współczesnym społeczeństwie. Podjęto również innowacyjne badania w aspekcie bezpieczeństwa i higieny pracy nowych technologii (nano- i biotechnologii).

Podjęte działania muszą być adresowane do rozproszonego odbiorcy, w tym do ok. 98% małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) na polskim rynku pracy oraz wzrastającej liczby samozatrudnionych. Podjęto więc prace w celu tworzenia przyjaznych narzędzi oraz instrumentów (w tym informatycznych) do oceny i ograniczania ryzyka zawodowego.

Niesłuchanie istotne, szczególnie w warunkach zjawisk kryzysowych i związanych z nimi procesów restrukturyzacji, jest kształtowanie psychospołecznego środowiska pracy. Należy podkreślić, że stres jest przyczyną chorób, które wg danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zajmują trzecią pozycję w długości absencji chorobowych. Dużą uwagę poświęcono więc w Programie kształtowaniu psychospołecznego środowiska pracy.

Polska staje obecnie przed wyzwaniami związanymi ze starzeniem się społeczeństwa. Niezbędne jest przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych przez podniesienie jakości życia dzięki m.in. umożliwieniu im aktywnego uczestnictwa w życiu zawodowym. Utrzymanie pracowników starszych na rynku pracy wymaga znacznej intensyfikacji działań służących kształtowaniu warunków pracy odpowiednio do zmieniających się z wiekiem możliwości pracowników.

Rada Ochrony Pracy, na podstawie Raportu z realizacji zadań programu wieloletniego w 2014 r. i oceny Zespołu Koordynacyjnego ds. programu wieloletniego "Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy" oraz zaprezentowanych podczas posiedzenia przez przedstawicieli Centralnego Instytutu Ochrony Pracy - Państwowego Instytutu Badawczego wyników osiągniętych w pierwszym roku jego realizacji we współpracy z 16 jednostkami naukowymi, wysoko oceniła uzyskane rezultaty badań naukowych i prac rozwojowych oraz zadań z zakresu służb państwowych w aspekcie osiągnięcia celów Programu.

Na podkreślenie zasługuje skuteczne funkcjonowanie wielostopniowego systemu monitorowania programu przez stosowanie wewnętrznych procedur nadzoru i zewnętrznego opiniowania odbioru prac.

Podkreślić należy, że osiągnięte wyniki Programu były podstawą inicjowania zróżnicowanych działań upowszechniających we współpracy z Forum Liderów Bezpiecznej Pracy, Siecią Ekspertów ds. BHP, Regionalnymi Ośrodkami BHP, a także popularyzację w wydawnictwach, serwisach internetowych, organizację wystaw, kampanii i seminariów.

Konkludując, należy stwierdzić, że program wieloletni pn. "Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy" wpisuje się w potrzeby polskiego systemu ochrony pracy.

Rada Ochrony Pracy wysoko ocenia realizację III etapu programu wieloletniego pn. "Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy" w 2014 r.

Jednocześnie Rada podtrzymuje swoje stanowisko z 2014 r. o celowości przygotowania przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego programu badań i wdrożeń na lata 2017-2019 dotyczącego bezpieczeństwa i higieny pracy w celu ochrony pracowników przed nowymi zagrożeniami i ułatwienia pracodawcom spełniania wymagań bezpieczeństwa w środowisku pracy.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Poseł Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, 28 kwietnia 2015 r.